

ПЈЕСМА
КОСОВСКОГ БОЈА

1389. ГОДИНЕ.

ТРЕЋЕ ИЗДАЊЕ.

ТРОШКОМ С. П. КОТОРАНИНА.

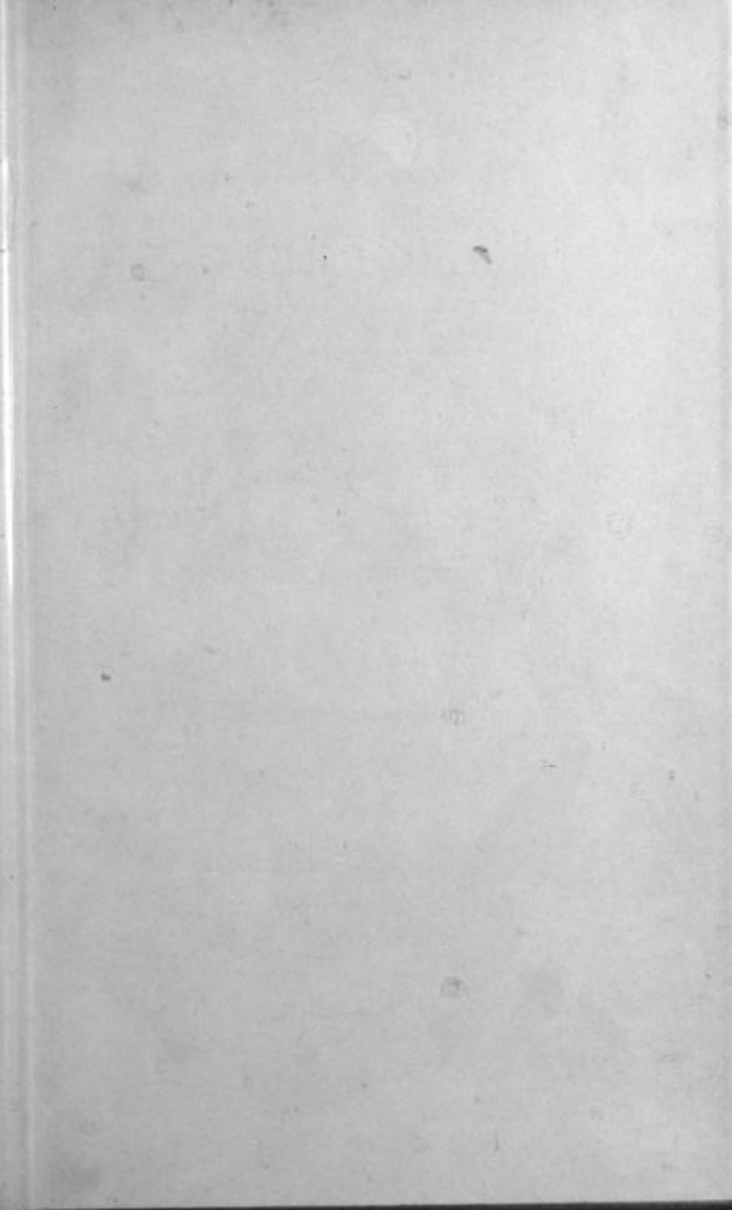
ПАНЧЕВО

ШТАМПАРЏА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА

1879.

Бібліографске податке, као и извештај
број карактеристичних тешта, Виз.
примедбе на крају издања 5, 05
год. 1891.

21

ВЈЕСМА

КОСОВСКОГ БОЈА

1389. ГОДИНЕ.

ТРЕЋЕ ИЗДАЊЕ.

ТРОШКОМ С. П. КОТОРАНИНА.

ПАНЧЕВО

ШТАМПАРНИЈА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА

1879.

НЕГОДАН, РАНИТОВИЋ

КУПЦА СР КАНТИНА

ИЗ СУБОТИШТА

ИЗ КЊИГА
ВОЈИСЛАВА М.
ЈОВАНОВИЋА

ПРЕДГОВОР.

Рјеткост ове пјесме, и жеља којом се она у нашему народу чита принудила су ме исту о свом трошку препечатати, судећи да сам тако и моју и многих сународника жељу испунио.

Поправљање многих стихова са Славенског на наш српски народни језик, држећи се оригинала, то је радња Госп. Вука Врчевића, који се из истине љубави к народности тога посла заузео, још при другом издању ове књиге.

У Котору на Ускрс 1879,

С. П.

REPORT

The following report was prepared by the
Committee on the part of the
Board of Directors of the
American Association of
University Professors, in
response to a resolution
passed at the annual meeting
of the Association, held at
New York, December 29, 1917,
and adopted by the Board of
Directors at its meeting
held at New York, January 10, 1918.

Submitted by the Committee

Купа војску српски кнез Лазаре,
Од Србије цјеле господаре,
Од Србије и Херцеговине,
Равне Босне и Македоније,
Самодржац и велики кнеже,
Од племена српскога витеже;
Купи војску, зове на Косово
У пресвето име Исусово;
Књиге шиље свуда на све стране
Да се купе војске изабране,
Једну шиље бану босанскоме,
Другу књигу бегу скендерскоме,
Трећу шиље Мусићу Стевану,
А четврту војводи Богдану,
Пету књигу Шанџић Дамјану,
Шесту шиље војводи Марјану,
Седму књигу Змај Омучевићу,
Осму шиље Павлу Орловићу,
А девету Грујаци Срдару
А десету Николи Бољару.
Књиге шиље у Крушевцу сједи
У књигама овако бесједи:
„Ко је Србин и српског имена,
И од српске крви и племена
И кога је Сракиња родила
И српскијем млеком задојила,

Министарство

Нека брже иде на Косово
 У пресвето име Исусово,
 А за праву вјеру христијанску
 И за закон и за љубав царску:
 Отачаство и царство бранити
 И јунаштво своје не штедети.
 По државама кад књиге стигоше
 Војводе се на ноге дигоше,
 Развијају свилене барјаке
 Под њим' купе избране војнике,
 Купи војске који више може
 Пак с њом иде на Косово брже.
 А кнез Лазар у Крушевцу граду
 Сву господу и стару и младу
 Сакупио, савјетом наставља
 И чиновно све у ред поставља:
 Најпред ставља шуре Југовиће
 Девет брата храбрене племиће,
 На сриједи до себе првога
 С десне стране Југа таста свога;
 А с лијеве стране до рамена
 Бранковића Вука од племена;
 А пред собом три храбра витеза
 Три војводе славног српског кнеза
 Зета свога Милош' Обилића
 Војеводу и храброг племића;
 А до њега Косанчић' Ивана,
 С лијеве стране Топлицу Милана,
 А острага осталу господу
 Бане, кнезе, сердаре да иду;

И са стране по избор' војника
Све хатлије брзокоњанике.
Сва парада када се нареди
Онда кнеже тако заповеди
Да се одма барјаци изнесу,
И остале потребе понесу.
Тад барјаке свилене развише
И на бојна копља подигоше;
Тад' удрише свирке свеколике,
И издају гласе превелике.
Сродници се тада виђубише
И један се с другим опростише;
Тада заче јаук и плакање,
И од срца тешко уздисање:
Растаје се син од родитеља
Брат од брата, сродник пријатеља,
Син од мајке, а брат од сестрице,
И заручавк своје заручнице.
Жале мајке једине синове,
А сродници сроднике њихове,
Заручница заручника свога,
А сестрица брата јединога,
Сузе роне низ бијело лице
И кувају како кукавице;
Око коња цвилаући се вију,
И рукама своје прси бију;
Подижу се гласи до небеса
Од жалости и они чудеса.
Тад' приступи кнегиња Милица,
И старија њена кћи Марица

Љубе кнеза у скут и у руку
Да им жељу испуни велику,
Паћ бесједи кнегиња Милица,
И од суза не отире лица:
„Молим тебе славни господине!
Ти послушај ово сада мене:
Јошт не иди с војском на Косово
Док' не чујеш једно чудо ново:
Је л' истина о овој невери
За Милоша што се сад говори
Да ће Милош Турцим' се предати
На Косову, и тебе издати,
И неверан од сад' тебе бити
И измјену таку учинити? —
И јошт ћу те за друго молити
Да ми хоћеш вољу испунити,
А за љубав нашу превелику,
И породу моју свуколику,
Што сам с тобом верно изродила
И тако ти здрава, жива била:
Остави ми девет браће моје
Југовиће, младе шуре твоје,
Да Југово име не погине,
Да се са свим племе не укине.“
Тад' кнез Лазар њојзи одговара
Тешећи је тако проговара:
„Дражајша супруго Милице!
Ти не цвили и не руши лице;
Немој мени о том говорити
Сада овде, и срце морити. —

За Милоша незнам што ће бити
И шта ће се из тога случити;
А сад ти се не би уставно
Па макар се натраг не вратио
Нит' ти могу вољу испунити
Југовиће браћу оставити;
Ја б' укорен од господе био
Кад бих твоју браћу оставио
И сваки би онда то видио
Неправедно да сам учинио. —
А ти сама и то добро знадеш
Какву браћу јуначку имадеш;
У њима је сва крепост и снага,
Моја слава, и велика нада,
Јер су они хитри соколови
Под крилима, ораш, и лавови
За њих сам цар турски добро знаде,
И велики страх од њих имаде,
И сва војска његова остала
Јер се њина слава прогласила:
И кад год сам с Турцим' војевао
Увијек сам с њима славан био
Јунаци су они вазда били,
И у боју мегдан задобили;
Пак ће тако и сад они бити
И сву моју војску свободити.“
Опет кнезу Милица приступа
Љуби скуте од њег' не одступа
Око коња једнако се вије,
Сузе рони, прси своје бије. —

Плач јој не да лаже да говори,
Стегну срце опет проговори
„Ах! немој ме кнеже уцвелити;
У жалости саму оставити
Тако теби господ срећу дао
На Косову, те Турке свладао
И тако ти војска храбра била,
И Мурата цара предобила,
Остави ми брата бар једнога
За заклетву славног рода мога,
Да не будем тужна јединица,
Не царвца него кукавица.“
Тад' и кнезу сузе пропадоше,
И низ лице брже потекоше
Гледајући жалост око себе,
Бе кукају и младе, и сједе
Ручник вади сузе отире,
А срце се у њему раздире
Погледа је, ријеч проговори:
„Утјеши се срце ми не мори
Но престани немој туговати,
Ево ћу ти вољу испунити.
Узми брата, кога теби драго
Пак га води нек ти буде благо.“
Милица се тад' кнезу поклони
Што јој вољу такову испуни
И потрча у војску међ' браћу
Све мислећи: узети кога ћу? —
Пак дозива брата најмлађега,
Најлепшега, и најмлађега;

Коња држи у лице га љуби
И не да му да од ње одступи:
„Ајде брате! дома да идемо,
И заједно онде да будемо,
Од кнеза сам тебе измолила
Моју живу жељу испунила.“
Насмија се млади Миливоје
Пак он рече: „Где ти сестре моје?
Шта је ова у кнеза просила,
И какву је досаду чинила!
Њесам жена ни срца женскога
Но Југовић срца јуначкога. —
То би мене била неприлика,
И срамота моја превелика,
Од цијеле војске да останем,
И да с мојом браћом се растанем,
И када би ја то учинио,
Прекорен бих од свакога био;
А у друштво не бих смио доћи
Ни јунаку на мегдан изићи;
Него ајде мила сестро моја!
Извади та мишљења твоја,
То не може за никада бити,
Ниг' љу твоју вољу испунити.“
Ал' Милица од њег' не одступа,
Већ га моли и ближе пристапа,
Пак му коња за узду ухвати,
И навија да га с пута сврати
Тад Миливој руке јој отрже;
И на страну с коњем скочи брже;

X
Kocob 90
92

Пак истрже мача од бедрице,
И потрча покрај осморице. —
Игра јунак свог коња зеленка,
Вије му се од злата чепенка,
А за њима осам брџе миле,
Под њима су коњи као виле,
А за њима сва царска армада,
Сви по реду одиш из града.
Тад' удрише свирке свеколике,
И издају гласе умиљате. —
Иде војска депо урџена,
И различним цвећем накићена,
Над њима су свидени барјаци
Те се вију ка оно облаци,
Не би реко да иду гинути
Но у друштву рујно вино пита,
Сви весело иду певајући,
А осташе мјрке кукајући. —
После тога кнегиња Милица
Оде двору као кукавица
Плаче браћу, жади оца стара,
А највише свога господара;
Пак слугама она заповеда
Да запрегну коње у три реда,
А кад слуге кола приправише
Одма својој кнегињи јавише
Тад кнегиња су два своја сина
По имену Вука и Стефана,
И пет кћери своје деспоткиње,
И остале своје придворкиње,

Сви на троја кола уседоше.
И сву војску пратити одоше;
А када су близ' Косова били
И плачући војску допратили,
Онде су се сви зауставили
Један с другим брацки опростили.
Тада впеже са свог коња сеђе,
И с кнегињом на стрну изиђе,
Пак јој почне тајно бесједити,
И наредбу последњу чинити:
„Послушај ме сад сунруго драга!
Иди к двору узми свана блага,
И разнеси свуд' по манастира
Нек' се поју црковна стихира,
Летурђије, и поћна денија,
И сва друга црковна пјенија,
Све за мене и за моју војску
Нека чине службу християнску
Да нам Бог да да здраво будемо
И да турску силу добијемо, —
Пак кад чујеш да се већ свршила
Страшна битка, и крв се пролила
И ако ми мегдан изгубимо
На Косову, и сви изгинемо,
И када се сви Турци разиду,
И с Косова када сви отиду,
Одма дођи не чинећ' чудеса,
Мртва наша покупи телеса,
Све по реду закопај у земљи
На Косову по божијој вољи

А моје ћеш тело ти узети
Собом ћеш га у кола однети,
И понес' ме до у Раваницу
Те погребѣ у моју гробницу,
Јер ја не знам како може бити,
И чија ће војска задобити."
Пак се онде верно ижљубише,
Једно другог' сузама облише,
И онда се са свим опростише
Друг од друга вечно растадоше,
Оде кнеже с војском на Косово,
А Милица Крушевцу на ново.
Кад кнез с војском на Косово дође,
Онда табор намешгати пође
Код Мосана табор поставише,
И од пута трудни починуше;
А кад сутра бели дан освану
Сјајно сунце Косово ограну,
Ту кнез виђе јошт и другу војску
Православну христѣјанску-српску,
Пред њоме је Мусићу Стефане,
И војвода храбри Маријане,
Пак се они тада састадоше,
И у табор заједно одоше;
А остали сваки дан полазе
На Косово и с војском долазе. —
Потом кнеже за ради сабора
Сву господу сазва под шатора
Онде мудри сабор учинише,
И овако они заључише:

Кога ћемо сада изабрати,
Да он иде Турке прегледати,
Да сву турску ордију уходи,
И сву силу цареву да види?
Једни веле: да пошљемо Мирка;
Други кажу: не него Маринка;
И о тому много говорише,
И бољега Срба не нађоше,
Но Милана од Топалице воде
Одредише да међ' Турке иде,
Јер он знаде турски и арапски
Исто као Муслум анатолски,
Он ће с Турцим' диван проводити
И сву силу турску провидити;
Пак Милана тада запиташе:
Оће л' ићи ка' саветоваше?
Милан одма радосно пристаде,
И весело на ноге устаде,
Пак обуче све турско одело
Као да је на њем' и пре било,
И када се са свиме опреми,
И потребу за себе приправи,
Он се кнезу до земље поклони,
А кнез њега онда благослови,
И са свом се господом опрости,
Сву потребу на коња намести,
Пак на свога дората уседе,
И у турски табор право оде,
Молећ' Бога у дан и у ноћи
Да му буде вазда у помоћи. —

Мусулман 132
797

А кад тамо он до страже дође,
Говорити одма турски пође,
И каже се да међу њих иде,
И међ' њима Сејменин да буде.
Стража га је одма пропустила,
А јошт љ'епше њега научила
Да он свуда по оравји иде,
И међ' њима Сејменин да буде —
Оде Милан право међу Турке
Као да ће куповати Булке
Па он ходи по турском табору,
Ал' га нико не зна по говору,
Шест дана је по њему ходио,
И сву турску војску провидио
Међ' тим кнеже позва зета свога
Бранковића војводу првога,
По Косову места прегледати,
И куд' треба војску наместити;
А када су заједно ходили
И различна места прегледали
Онда тасту Бранковићу Вуче
За Милоша говорити поче,
Све из злобе и зависти праве:
Многе лажне речи и неправе:
„Јеси л' чуо тасте господине!
Послушај ме сад' и веруј мене,
Зли се гласи за Милоша чују,
Који нама смртну косу кују,
Милош ће се сад Турцим' предати
На Косову и тебе издати,

Он и с њиме Косавчић Иване,
И војвода Топличан Милане
Кога но смо у табор послали
Турску свлу да види казали,
А истина да ће тако бити
Сада ћемо очима видети,
Када Милан од Турака пође
И већ близу да он к нама дође,
Пред њега ће тад Милош изићи,
И не ће му дати к нама доћи
Док он њега онде не научи
Шта ће казат нама свим у очи.“
Њему кнеже на то одговори:
„На Милоша то ти не говори!
То не могу нигда веровати
Да ће Милош неверан ми бити,
Он је мене до сад веран био,
Много пута Турке победио,
Он је моја и крепост и снага,
Моја слава и велика нада. —
Он ће вечни спомен оставити
На Косову пољу поставити
Да се прича сва храброст његова,
И десница доклеп је Косова;
И док буде сунца и Србина
О Милошу биће успомена.“
Пак се они натраг повратише
И к шатору брзо дошеташе. —
А остала сва српска господа,
Чека време и Милана гледа,

Кад ће њима од Турака поћи
И оће ли здраво натраг доћи,
Јер су многи за њега мислили
Погинуо да је, и жалили; —
А када већ и седми дан дође,
Онда Милан од Турака пође,
У поноћи из војске изиђе,
А пред зору код Дренове сиђе;
А кад свану и сунце ограну
Онда Милан на Косову равну,
Показа се близу српске страже,
Која кнезу оде јавит' брже —
Кад чу кнеже да му Милан иде,
Сви свочише да га прије виде,
И жељно га сви они чекаше
Кад' ће доћи очима гледаше
И какве ће гласе им донети
Оће л' за њи штогод добро бити;
Ал' је Милан јоште подалеко,
К њима језди јунак као соко. —
Тада Милош свог коња уседе,
И управо пред Милана оде;
Онда уста Бранковићу Вуче,
Пак он кнеза за руку повуче,
И мало га на страну изведе
Пак му рече: „гледај тасте саде!
Је л' истина, штоно теби реко?
Јед' истина и је ли онако?
Ено Милош пред Милана оде
Гледај сада шта оће да буде.“

Тад' се Милош с Миланом састаде
Ал' за сплетку Вукову не знаде

Пак се они онда загрлише

Као браћа лепо пољубише

Сва је војска на ноге устала

И радосно Милана гледала.

Онда Милош поче говорити,

И Милана за Турке питати:

„Казуј брате! све што си видио

Док' си тамо међу Турке био

У Мурата је л' војска колика?

Је ли храбра, силна, и велика?

Све ми право и по реду јави

И од мене ништа не затаји.“

Онда Милан поче бесједити:

„Не могу ти брате исказати!

„Н'јесам мога' војску избројити,

Ни сву силу турску прегледати

Силна брате! војска у Мурата

И без броја множество Турака. —

Колико је страном све од Круга

Пак до пута и Црвена Пруга,

И на страну до Црна Кремена,

Пак навише до бела камена,

Све је турска сила прекрила

И све поље војска заширила;

Коњ до коња, јунак до јунака,

И сва војска свуда је једнака;

Сва весела, и војнички влада,

И сваки се радо боју нада. —

По војсци су развити барјаци,
Пак се вију као и облаци,
И страшно је очима гледати
Кад их стану ветри развијати;
Све су поље шатори прекрили
Ка плавну снегови пребјели. —
Има код нас храбrenих јунака,
Ал' је три пут, повише Турака
Силни пешак, много коњаника
Крајичника, љута оклопника
Бог једини може уделити,
Да ће Србљи Турке победити.*
Онда Милош поче говорити
И Милана овако молити:
„Када будеш брате у сабору,
Не држи се таковом говору. —
Но када те сви буду питати
Немој њима тако казивати,
Јер ћеш кнеза јако устрашити,
И сву војску у срце убити;
Сву господу у души смутити,
И сви Србљи храброст изгубити.
А и ти се сам немој плашити,
Ни од турског' множества страшити;
Да је тако то ја и сам знадем,
Ал' у срцу надежду имадем,
На мог' Бога и веру хрис јанску
И на нашу храбру браћу српску,
Да ћемо ми Турке победити,
И наш мегдан на Косову бити. —

Но овако пред господом реци:
Истина је да су многи Турци,
Многи у број, али за бој није
Јер је једно од другог слабије,
Скупила се војска свакојака,
Сиротиња и ђеца нејака,
И ни једно није да се брани
Но тек пошло да се лебом рани.“
А кад кнеже са очима види
Да с Миланом сам Милош беседи,
Љуто кнеже уздахну од срца,
И тешка га ухвати грозница;
И од онда већ вероват' поче
Што Бранковић на Милоша рече.
А кад Милан међу Србље дође
И господи под шатора уђе
Он се кнезу Лазару поклови,
Своју дужност обичну учини.
Онда кнеже запита Милана:
„Казуј сине све по реду нама!
Јеси л' сине Мурата видео?
И сву турску војску уходио
Је л' колико војске у Мурата,
Је ли бројем колико Турака?“
Онда Милан поче говорити:
„Н'јесам мога' војску избројити,
Али сам је сву добро видео,
Јер сам по њој шест дана одио;
Истина је, војске много има,
Али за бој ништа добро нема,

Јер је много међ' њима госпoде;
Половица има браде седе,
Скупила се војска свакојака
Сиротиња и ђеца нејака,
И ни једно није да се брани
Но тек' пошло да се лебом рани
Уплашено од великог' страха
Од Србаља и српскога маха.
Кад Милана они саслушаше
Сви се они тад' обрадоваше,
Пак му приход дивно честиташе,
И сви њему а'јепo захвалише,
На бесједи, и труду његовом
Којега је учинио собом. —
Тада Милош на ноге поскочи
И господи свој стаде пред очи
Па пред њима он поче играти
И за Турке овако певати:
„Јао тужни и невољни Турци!
Шта ли ћете кад вам дођу вуци;
Кад вам дођу вуци и лавови,
И орлови српски соколови,
Пак када вас почну свуд ћерати,
И утробе ваше раздирати? —
А за мене и пре сте слушали
Ал' ме добро јошт н'јесте познали;
Ако бог да, те ја здраво будем
И у здрављу тамо к вама дођем,
Онда ћете за Милоша знати,
И десницу његову познати,

Мог' јунаштва не ћу пожалити,
И крв пролит' не ћу поштедити.
За христјанску веру православну
Учинићу моју дужност праву,
За мог цара и за отачаство
Показаћу пред светом јунаштво. "
Пак се тада скупа подигоше,
На Косово поље изиђоше,
И по њему места прегледати
Ћуда ваља војску наредити;
И кад' поље лепо разгледаше,
Тад' по њему војску наредише
По равници саме коњанике,
И са њима бојне копљанике;
Другу војску намести по брду.
И по страни на камену тврду,
Миздракаије све добре војнике
И са њима и проче четнике;
Трећу војску намести у низу,
По долини код потока близу;
А четврту војску опасаше
Око царска шатора ставише,
Све избране и младе војнике
Све хатлије брзокоњанике.
А остаду сву другу господу
Близу себе постави у реду. —
Пак кад војску лепо разредише
Свуд око ње страже поставише;
Све Косово шаториа покрише,
И са војском поље прекрилаше,

Накитише поље са барјаци
Са копљима и остри Миздраца,
Ударају свирке свеколике,
Разлежу се дубраве велике,
Кад се кнеже нареди по чину,
Онда стаде, мало отпочину,
Под шатором с господом сједаше
И о боју разговор вођаше. —
И по тому мало прође време,
Приближи се кнезу крсно име
Амос Пророк кога он слављаше
По закону вазда прослављаше,
Тај се празник у суботу случи,
Када кнезу и смрт се прикључи,
И он онда спремати се поче
Да обично учини на вече.
Пак наредбу он учини царску,
И постави трпезу госпоцку;
И тад' сазва сву српску господу
На вечеру, и стару и младу,
И он седе први за трпезу
У зачељу где је место кнезу,
И до себе посади првога
С десне стране Југа таста свога,
Од лијеве посади другога
Бранковића Вука зета свога,
А господу сву другу остаду
Посађује редом по астаду
По старини ће је место кога,
Сви сједоше један до другога;

А на ниже доклен је трпеза
Седе Милош доле спремо кнеза,
А до њега Косанчић Иване,
С леве стране Топлица Милане.
По том' кнеже на ноге устаде,
И молитву по закону даде,
Сви остали кад се наместише
Кад сједоше сви се прекрстише. —
И кад кнеже вечерати поче
Тад Бранковић говорит' започе,
Тајно кнезу на уши шептати,
На Милоша лажно клеветати:
„Погледајте господару саде
Где тројица они доле сједе,
Они су се тврдо завјерили
Када буду на бој ударили
Да се одма Турцима предаду
На Косову и тебе издаду,
И већ' су се Турцим' обећали,
„Сва тројица тврду вјеру дали.“
Онда кнеже сав се пренеможе, —
И вечерат' већ' више не може; —
Главу своју жалосно преклони, —
И на десну руку се наслони,
И даде се у замишљеније —
За трпезом колико да није,
Па од срца жестоко уздахну,
У лице му живи огањ плазу:
Ал' се опет ка' иза сна трже,
И наслужи чашу вина брже,

Па господи поче бесједити,
И жалосно тада уздисати:
„Сад слушајте сви моји
Бани и кнезови!
И сва прота господо
Српски витезови!
Ево веће сада је
Петнаеста година,
По божијој милости
Од онога времена,
Од када сам господар
Српској земљи постао,
И са целом државом
Владати настао,
Ја премного имадох
И муке и труда
Док' сам српску државу
Утврдио свуда,
И док' сам је у добро
Стање поставио
И свуд' по њој христјанску
Веру прославио,
Многе враге који су
На нас нападали,
И сву српску државу
Зверски расипали;
Непрестана ми с њима
Рата имадосмо
Но с помоћу бога
Вазда победисмо,

Са вјерношћу и слогом
И мишицом крјепком
Ми душману пред лице
Устадосмо сваком,
Па сву нашу државу
Мачем утврдисмо,
И јошт многе остале
К нашој придружисмо
И до данас међ' нами
Све је дивно било,
И у нашој држави
Свако добро цвјетало:
Вјерност, љубав прекрасна,
И послушаније,
И никада међ' нама
Било квара није,
И ево сад у име
Божје се сабрасмо,
По савјету нашему
И сву војску дигосмо,
И на поље Косово
Данас извиђосмо,
И Мурату противо
Пред лице стадосмо;
И ово сам у себи
Ја вазда мислио,
И у срцу мојему
Увијек желио
Да у друштву и слог
Сви ми сад' будемо,

И на силу турску
Сложно ударимо,
И државу сву српску
Крјепко да бранимо,
Докле силу ми турску
Са свим разрушимо
И за вјеру христјанску,
И за отачаство
Покажемо ми у бој
Слогу и јунаштво,
Ал' ево сад велике
Туге и жалости!
Ево тешке невоље
И љуте болести
Јер се сада међ' нами
Несрећа ах! догоди
Баш од моје госпode
И кавга се породи
А из кавге невјерност,
И завист постаде,
Која срцу мојему
Смртну рану зададе,
Зато сада пред вами
Од жалости падам
Јер невјерност међ' вами
Сад' очима гледам,
И сад ми се пред вами
Хоће да претвори
За трпезом, као Христу,
На тајној вечери

Кад је хљеб у солило
 Руком умочио
И Јуду пред свима
 Онде обличлио,
Тако и ја пред вама
 Моје три војводе
Обличавам, који нам
 О превари раде,
Иду к цару Мурату
 Те да се предаду,
И сву војску и мене
 Турцим' да издаду
На Косову равноте
 Да ми смрт учине
И храбрену сву војску
 Моју да изгине,
Који до сад' у боју
 Јесу први били
И мене јуначки,
 И вјерно служили
И ја сам их до данас
 Ка' синове љубио,
И сву моју надежду
 На њих сам имао
Да ће мене и сада
 Они вјерни бити
И на Турке са војском
 Мојом ударити,
И да ће се мачеви
 Њихови блистати,

И мене у боју
Образ осветлати,
Па да^цху ја с њима
Турке побједити,
И велику у тому
Славу задобити
И држави пак мојој
И роду српскому
На Косову јуначком
Пољу широкому:
Јер сам ја њих за змаје
При себи држао,
И на њих сам сву моју
Крјепост ослоњао:—
Милану сам Топлици
Воеводство дао,
И њега сам при себе
За сокола држао,
Да ми сада он лови
По Косову птице
Као соко кад види
Младе јаребице;
А другога по њему
Косанчић' Ивана
Имао сам код себе
За лава изабрана,
Да пређуте звјерове
Разгони и дави
Када му се у гори
Гдјевоји појави,

А Милоша Обилић'
Истог' зета мога
За храброга и правог'
Змаја огњенога,
Да се гордо с крилима
По ваздуху вије,
И орлове велике
Под облаком бије
А на земљи по гори
Вазда готов да је,
Да рашћера и дави
Хале и аждаје,
Пак ја њему за вјерност
И храброст његову,
Учених му од срца
Милост овакову:
Дадох њему супругу,
Моју кћер рођену,
Коју но сам држао
Као ружу румену;
И јошт њега обдарих
Са великим даром,
Учиних га пред војском
Великим сердаром
И дадох му под руке
Војске шест хиљада
Да на њима он вазда,
Ка' војвода влада,
И био је код мене
У свему довољан,

Сваке части, и славе
Пуна, и похвалан,
А сада је на свему
Том-неблагодаран,
И од данас он мене
Постаде невјеран, —
Ово ми је одавна
Јошт казато тајно,
И сад ево ја видим
Да ће бити јавно;
Али опет заиста
Тврдо не вјерујем,
Но о тому двојако
У себе умствујем.“
И тада сва господа
Вечерати престаде,
И међ' њима весеља
И радости нестаде;
Но се они о тому
За трпезом смутише,
И у жалост и мисли
Великој ступише;
И међ' собом о томе
Сви једнако говоре:
Од Милоша да не ће
Нигда бити невјере;
Па сви онда на ноге
Горје устадоше,
И кнезу се Лазару
Сви тад поклонише:

И свима низ лице
Сузе потекоше;
Пак сви они жалосно
Онда на то рекоше:
„О велики кнеже,
Самодржитељу!
И све земље српске
Добри владатељу
Ти не вјеруј да ће то
Истинито бити,
Нит' ће Милош невјерност
Таку учинити,
То је теби од неког'
Тајно донешено
И на нашу браћу
Лажно потворено.“
Тад' и кнезу Лазару
Сузе ударише
Од жалости, и лице,
Њему све облише.

Пак тад' узе златан пехар вина,
И овако наздрави пред свима:
„Ни у здравље цара ни Ђесара
Нит' у другог' мога поглавара;
Већ' у мога зета Обилића
Војеводу и храбра племића,
Које ме је издат' намислио,
Као Јуда свога спаситеља. —

Здрав да си ми мој сине Милошу!
Ја напијам теби ову чашу;
Здрав да си ми и вјеран ми буди,
И у мене твоју власт не губи;
Кад' ти није сила, ни невоља,
Не учини што ми није воља,
Но обрати добру миса' твоју
И од мене прими чашу ову;
Вино попи које ти напијам
А на дар ти златан пехар дајем. “
Тад Милоша мртви зној попаде
Па он хитро на ноге устаде
И кнезу се Лазару поклони
На здравици и њему захвали:
„Хвала тебе тасте господине!
Што ти напи ову чашу мене,
Хвала тебе на овој здравици,
Ал' нехвала на тој пословици
Коју си ми пред свим' сад' казао,
И неправо невјерјив назвао,
Невјера ти до кољена сједи,
С љеве стране који ти бесједи,
И за мене лажну мрежу плете,
И господу сву оће да смете;
Он ти давно све нешто приноси
Против мене и лажно износи,
А он ће ти сам невјеран бити
На Косову и тебе издати. —
А тако ми мога створитеља
И Исуса благог' Спаситеља,

Издаје ти не ћу учинити
Но до смрти тебе вјеран бити,
Као што сам и до данас био
Љубио те и вјерно служио;
А који год о невјери ради
Нека њему праведни Бог суди,
И проклета њему душа била,
И Божјега лица не видила;
А сутра ће виђев данак бити,
И сви ћете очима виђети
Ко је вјера, ко ли је невјера,
И ко од нас два бити превара.
И да Бог да да ја здраво будем,
Сјутра рано међу Турке идем,
Пак ћу цару под шатор отити
И Мурата жива распорити,
Мојом ћу му ногом за врат стати,
И са тим ћу њему смрт задати,
Ако л' Бог да, те жив натраг дођем,
И на Турке с вама опет пођем,
Онда ћете очима видити
Шта ћу с мојим пашанцем чинити,
Са пашанцем Бранковићу Вуком
Каквом ћу га уморити муком.
А ако бих тамо погинуо
Заклетву сам моју испунио.“
Пак се тада свима поклони,
Од вечере и друштва одвоји,
И по тому из шатора пође,
Као муња на поље изиђе,

А за њиме Косанчић Иване,
За Иваном Топлица Милане,
Сви тројица под шатор одоше,
Еод Милоша сву ноћ презборише.
Тада Милош поче говорити,
Побратима оба свободити:
„Видите ли моја браћо драга!
Бранковића проклетог врага,
Какву бједу он на нас изнесе,
И какву лаж сад кнезу принесе?
И како нас праве кнез обличи!
Пред господом нам рече у очи?
Боже нам је да сви изгинемо
Но срамоту ову да носимо.“
Пак се онда брацки изгрлише,
Један другог' сузама облише,
И заклетву свету учинише,
И тврдо се онде завјерише,
Да ће један другом' вјеран бити
И у друштву своју крв пролити
Пак се мало онда наслонише
Од жалости сва три починуше,
Али јунак кад прегне гинути
Не да му се спат' ни починути,
Већ се брзо од сна пробудише,
Устадоше пак се прекрстише;
Бога молећ дивно обукоше,
И са свим се на пут опремише,
И на добре коње усједоше,
И у турски табор отидоше, —

А кад свану и сунце ограну
Ужегоше у Косову равну
Сва је војска тад српска устала,
И војводе очима гледала,
И сам кнеже са својом господом
Њих гледају са срца уздахом
И када их сви они виђеше
Бе управо к Турцима одоше,
Онда са свим Вуку вероваше,
И у себи једну помислише:
Сад видимо нду да с' предаду
Турском цару и да вјеру даду
Да ће њему они вјерни бити
И с Турцима на нас ударити. —
Тад' се војска сва редом узбуну,
И велики страх уђе међу њи
И у страху они остадоше
Јер што мисле ништа не знадоше.
А војводе управо одоше
К турској војсци и близу дођоше
И када су близу страже били
Тад су копља натраг окренули
И оружје своје су покрили
Знак предаје Турцим' показали,
Када Турци војводе виђоше
Отидоше и цару казаше:
„Три најбољи их Србаља нду
Војводе да нам се предаду,
Хоћемо а' их у табор пустити,
И тебе их под шатор увести?“

Онда Мурат одма заповједи,
Да се лјена парада нареди
Покрај војске куд' ће они проћи
Да до њега часно могу доћи. —
Онда Турци цара послушаше
И параду војну начинише
Наредише саме коњанике,
У два реда све добре војнике,
Од краја их све у ред ставише,
До царева шатор' наредише,
Пак господа пред војводам' пође
Да их виде, и на пут изиђе,
Обично се с њима поздравеше
И међ' собом дивно дочекаше,
И питају Милоша војводу
За осталу сву српску господу,
Како је Кнез и господа српска
Како ваша сва остала војска?
Је ли здрава, и како се влада,
Хоће л' скоро на бој, ил' се нада?
Је ли војска у кнеза колика
И пмали какових јунака? —
Онда Милош не ће да се вара,
Но слободан Турцим' одговара:
„Хвала Богу на светој милости
Сва је наша војска у крјепости,
И остала сва српска господа
Која мудро са војниством влада
И наш славни српски кнез Лазаре,
Који има божаствене даре

Сви су они здраво и весело
Јуначки се баве на Косово,
Вино пију пак се сви веселе,
И у срцу сви једнако желе
Да час прије с вама се ударе
И сву турску силу да разоре.“
Онда Турци Милошу рекоше
И бесједу њему прекидоше:
„Зар ти мислиш да код нас Турака
Нема храбрих ка код вас јунака?
А да знадеш каквих соколова,
Ми имамо, и каквих лавова!
Који јашу хате, бедевије
И што пашу сабље димишћије,
На њима су страшне рисовине,
И велике капе вучетине;
Пак на коњу кад који потрчи
Рекао би да сам змај полети,
Спремају се на бој да ударе
И сву српску силу да оборе.“
Опет њима Милош проговара,
И бесједу прву продужава:
„Јао Турци тужни и манити!
Не будите тако будаласти,
Не плаше се витезови ваши
Мртвих кожа, и аџина ваши
Јер су они сами рисовине
Пак кад виде мртве кожетине,
И кад почну на вас ударати
Од стра ћете њиног' умирати,

Као оно кад вук овцу сфати,
Пак јој кожу наopak' обрати,
И док кожу са овце одере
Жигерицу већ јој сву прождере.“
Пак с Турцима тако бесједећи,
И к шатору царском путујући,
Стекоше се Турци са сви страна
Да Милоша виде, и Милана;
Сви пред њима на буљук излазе
Један другог' коњма да погазе;
Ал' се Милош добро видит' не да
Јер је јунак он страшна погледа,
Куд' погледа очим' пресијече;
Као муња кад сине у вече;
И то Турцим' за чудо бијаше
Како Милош свог' коња јездаше,
И свуда се то чудо разгласи
По свој војсци развијеше гласи
Какове су три војводе српске
Да их нема кроз све земље српске.
У том' они к шатору дођоше
И пред врата царева стадоше;
Око њих се ту сва војска стече,
Са сви страна, и шатор оптече,
Онда Милош са свог коња сиђе
Да к Мурату под шатор уиђе,
Ал' се врата тад' не отворише
Одма, него доста задоцнише,
На које се Милош ожесточи
И са земље на свог коња скочи

У јунаку крв је узаврела
А намера срце му зажегла;
А кад опет то Турци виђеше
Сви се онда чуду зачудише,
Од весеља почеше викати,
И рукама о руци пљескати.
Тад се врата царска отворише,
И Милоша унутра позваше.
Тада Милош опет с коња скочи,
А Турчин му ту стаде пред очи
Да му коња он под њим' прифати,
И да држи док се награг врати.
Рече Милош Турчину ономе:
„Не стоји се у закону моме
Да ми Турчин мога коња држи
Него мој брат који ми је ближи.“
Тада Милан свог коња расрди,
И руком га удари по бедри,
А Милош му онда проговара
И Милана зато врло кара:
„Немој брате! ломит' коња свога,
Нити трудит крила соколова,
Сада ћемо у јато летити,
И знаш дивно како ће нам бити.“
Пах тад цару под шатором оде,
И пред њега он озбиљски стаде,
И цару се до земље поклони,
Турски хадет и дужност учини.
Онда Мурат приход му честита,
И за кнеза Лазара га пита.

И за прочу сву српску господу:
Јесу л' здраво, како се нахоу?
Пак му пружи своју десну руку,
„Цјелуј, рече, дам ти власт велику;
Иш сада што је теби драго
Даћу тебе какво хоћеш благо.“
Онда Милош цару одговара:
„Нећу царе ја никаква дара
Ја сам код мог славног' господара,
Господара српског кнез' Лазара
Сваке славе и чести довољан
И свакога блага изобилан.“
Тад' господа која ту бијаху
Сви Милоша гледе и слушаху
Мрко гледе чуше што говоре
Па сви цару овако говоре:
„Недај царе каурину руку
Нит' му даји слободу толику
Да се нама са тим не подоби
Нег му подај ногу да пољуби,
У улкоран нама тако пише,
Да каурин нам не подоби се.“
Онда Милош на то се обрати
Те Мурата за ногу ухвати,
И десницом својом анцар трже,
И Мурата распорио брже,
Пак га свуче доле са столице
И стаде му ногом за вилице.
А господа која ту сједаше,
И очима то чудо виђаше

Као мртви од стра попадалаше
И од себе ништа не знадоше;
А кад Милош турску сабљу видје
Он је брже са чивије скиде,
Пак посјече велике везире,
И остале наше серашћере. —
Тад' се буна учини велика
Пред шатором Турке стаде вика:
„Јадни Турци на ноге устајте!
И к шатору цареву ходите,
Милош цара нашега умори
Утробу му с анцарем распори.“
Тада Турци сви се ту стекоше
Шатор царев освуд оптекоше. —
Онда Иван Косанчићу брже
Бузована својега истрже
И великог' Османа удари
И с коња га на земљу обори,
Јер најпрви он поче викати
И из гласа Турке кљиковати;
Трже Милан мача од бедрице
Поче Турке сјећи немилице.
А кад Милош из шатора пође
Он управо на врата не дође,
Јер су многа платна покривена
И с гвозденом жицом преплетена,
Но платна је сабљом просецао,
А рукама жицу скидао,
И пут док је себи отворио
Сав је царски шатор разорио

“А на поље кад је излетно
На свога је коња ускочио,
Пак Милану он тад јетко рече:
„Што ми сабљом пута не расјечете?“
А кад Турци Милоша виђоше
Од шатора сви се разбегоше. —
Милош своју сабљу тад’ потрже,
И истрча пред дружину брже,
Пак је свога коња окрочио,
Побратима оба охрабрио,
И од срца жалосно уздахну
И десницом око себе махну
Пак у себа овако говори:
„Бранковићу сад више не збори!
Него гледај што Милош зачина
Су његова оба побратима.“
И тад наче страшно Турке сјећи
Да му нико на пут не смје доћи,
Но далеко од њега бјегаше,
И са страхом они га гледаше. —
Три сокака они га учинише,
Многе Турке тада исјекоше. —
Онда Милош опет себе рече:
„Ево кнеже како нам се стече!
Сад да ти је међу нама бити,
Могоа би очима видати,
Како смо ти сада невјерни
Што ти каза твој Бранковић вјерни.
И од срца он опет уздахну, —
И десницом око себе махну. —

Сва се сила турска узбунила

И на њих се са свим устремила
Не би ли их како савладали,

И јунаке како предобили.
Ал' им не сме нико приступити,

А камо ли на њих ударити;
Они страшно сабљом ударају.

Многе Турке к земљи обарају,
Јуначки се и храбро држаше,

Док их снажна мишица служаше.
А када већ сјекућ' ослабише,

Онда Турци од сруд навалише, —
И тад Иван Косанчић погине

И на земљу са свог коња паде.
Кад га Милош виђе под ногама,

Бе га турски коњи газе одма
Од срца се жестоко заплака,

И жалост га обузе велика
Низ јуначко лице сузу пусти

Сјекућ' Турке овако изусте:
„Прост да си ми мој брате Иване!

То ће бити до мало и мене,
Већ' се више не ћемо љубити

Али ћу те брате осветити;
У рају ти душа почивала,

Божјега се лица нагледала!
Тад осташе сами њих двојица

Са сузама облита им лица;
Ал' јуначко срце устегнуше,

И на Турке страшно ударише,

На све стране они ударају
Многе Турке к земљи обарају.
Игра сабља Милошу у руци
Испред њега бјеже нагло Турци.—
Но Милана Турци оптекоше
И десну му руку одсјекоше,
Онда Милан из гласа повика,
И жалост га обузе велика:
„Ево сам ти сад кнеже невјеран!
Кад ја јадан десне руке немам.“
И тад Милан погибе и паде
И на мјесту том мртва остаде. —
А кад Милош виђе и Милана
Мртва доле под турским ногама,
Тад' у њему живо срце пуче,
И велика крв на нос потече
Од жалости са свим изнеможе
Пак он рече: „Хвала тебе Боже!
На милости, и на твоје дару
Ја умирем за христјанску вјеру,
И сада ћу моју крв пролити,
И на жртву теби посветити,
Ти ми даруј свету милост твоју
Прими данас грешну душу моју!“
Пак се опет охрабри и стаде,
И на Турке као лав нападе:
На све стране он Турке губљаше,
И са мачем к земљи обараше.
Опет Турци свак даје бјежаше
И од њега сви се уплашише,

И на крају војске кад је било
Турцима се за иста чинило,
Да ће Милош измеђ' њи утећи,

И из цјеле ордије изићи;
Пак међу се савјет учинише

И овако собом говорише:

„Тај је јунак срца змајевита,

А коњ му је срца огњевита

Он ће данас измеђ' нас утећи

И на поље из војске изићи,

Него ваља ово да чинимо:

Да сва копља земљи дободемо,

Не били се под њиме коњ набо,

И када би он са коња пао

Онда би га лако савладали

И у руке жива ухватили.“

Пак тад' они тако учинише,

И у земљу копља забодоше,

На околу свуда наредивше,

Као шуму често насадивше. —

По том Милош свог' коња трчаше,

Ал судбину своју не виђаше,

Па коњ му се на копље набодје,

И под њиме црној земљи паде;

А он тада од коња и одскочи

На копље се наслони и скочи

И три пут је тако поскочио,

Полу мртав и он земљи пао,

Јер безмјерно он Турке губјаше

И као вук овце прогоњаше;

Бога хвалећ' на кољена клече
Па уздахну а овако рече:
„Сад већ кнеже не могу ти више!
Зато моје срце и удише,
И ја сада радосно умирим
Јер ти више ни дужан нијесам.“
Па ка мртав он на земљу леже,
И са свим се веће изнеможе.
Онда Турци сви се приближише
И Милоша од свуд' опколише!
Гледају га они из далека
Као свака чуда превелика
Но не смије нико да приступи
Бојећи се да јошт ког' не лупи;
А да су га и мртва виђели
Јошт му не би они вјеровали,
Тако их је био уплашио
И сјекући јако устрашио.
Кад их Милош да се страше види,
Онда њима он сам пробесједи:
„Не страш'те се Турци но одите!
И што вам је воља то чините,
Ја се морам већ вама предати
Јер без крила не могу летати.“
А кад Турци од Милоша чуше,
Онда к њему брже приступише,
И тврдо га онде савезаше
Па под шатор цару одведоше.
Цар је Мурат јошт' у животу био
Јер му лјекар утробу зашито,

И када га онде доведоше

Онда цару овако рекоше:

„Устај сада велики падиша!

Ево твога крвника Милоша,
Казуј сада шта ћемо чинити?

Како ћемо њега уморити?“

Онда Мурат њима заповједи:

„Остав' те га жива нег' ту сједи,

А ви паше одма устаните!

И лијепо војску наредите

И сву војску одма подигните,

И на српску снажно ударите,

Док се јоште мало жив налазим

За живота да очима видим,

Чиј' ће мегдан на Косову бити,

И на ком ће царство останути.“

Тад везири, паше устадоше,

И војени договор чинише,

Те сву турску силу подигоше,

На Лазара кнеза ударише.

А кнез Лазар тад' у цркви бјеше,

Са господом те бога мољаше,

У суботу на крсно му име,

Када му се случи да погине.

А кад страже христјанске видјеше

Турску војску, одма потекоше

Кнез' Лазару и њему јавише:

„Ево Турци на нас ударише.“

Тад' кнез Лазар одма заповеди

Војводама и другој господи:

„Устаните и брзо идите,
И у начин војску наредити,
А и ја ћу сада тамо доћи,
И пред Турке са вама изићи,
Док одстојим летурђију славну
И док примим божаствену тајну.“

Тад војводе на ноге усташе
И у табор они отидоше,
Како треба војску уредише
Сву потребу за њу приправише. —

Тад и кнеже из цркве изиђе
И у војску пред господом дође
Па започе војску прегледати
И Господи савјете давати. —

Тад дотрча Бранковићу брже
Пав он рече: „Господине кнеже!
Ево Турци већ близу дођоше;

И са свих нас страна опколише,
Што си стао? хајде да бјежимо,
Јер се с њима бити не можемо.“

Онда кнеже Бранковићу рече:
„Бјежи кад' ћеш, један невјерниче
Бјежи Вуче просто ти не било!

Проклето ти свако мјесто било,
Бе год био, и све што радио,
Ни у чему среће не имао;

Проклета ти твоја душа била
И божјега лица не видила

Ти сву моју војску узнемири;
На Косово мене изневјери.“

И тада се сва господа смуті;
И сва војска српска се узмуті,
Сваком бригу у срцу зададе,
И велики страх на њих нападе,
И почеше духом клонивати,
И у себе сву храброст губити,
„Шта је ово? један другом вели
Изненада гласи невесели?“
Тад' кнез Лазар пред војску изиђе,
И сву војску слободити пође,
Науке им војене давати,
И витешким речма јуначити:
„Моји храбри српски витезови!
Сва господа, и моји синови!
Ево Турци на нас устадоше,
И против нас сву силу дигоше,
Где је сада српско јуначество?
Где ли храброст, слава и мужество?
Ваља браћо да сад устанемо,
И пред светом да се покажемо,
И сви сада да у име божје
— Да дигнемо јуначки оружје,
Са слободним срцем да пођемо
И пред турску силу изиђемо
Пак за нашу вјеру христјанску,
Отачаство, и државу српску,
Па за наше цркве и пастире,
И за свете красне, манастире,
За наш закон, и за отачаство
Не жалимо главе ни јунаштво,

Но у слогѣ и друштву будимо,
И на Турке сложно ударимо;
На свијету ништа не жалимо,
Но радосно данас умиримо
Јер ко данас у боју погине
Њега чека у рају спасење;
Боље нам је у слави умрети
Но без славе на свијет живјети,
Мученија вјенац да примимо,
Вјечни живот да ми насљедимо. —
На Косову храброст покажимо
И вјечити спомен оставимо
А праведна света божја воља
Вазда дјела праведна прославља,
Вазда страни праведној помаже,
И у томе помоћ не одлаже,
Милост божја нас не ће пустити,
Право стадо она ће бранити —
Тако ћемо Турке побједити,
И сву њину силу разорити.
А побједу не чини множество,
Но слобода, храброст и јунаштво.“
Пак кад кнеже ријечи изустѣ
Онда војску с мачем прекрсти
И војводам' свима заповједи
Да се војска сва л'јепо нареди,
Тад' војводе на воге усташе,
И сву војску дивно уредише,
Изнесоше свилене барјаке
Од различне боје свакојаке. —

Барјактаром' по војсци дадоше
И на копља горе подигоше.
Ударише свирке свеколике,
И издају гласе умиљате,
Раздежу се дубраве зелене
И по брдим' високе планине,
И тада се с војском подигоше,
И у сусрет Турцим' отидоше;
Л'јепо војска преко поља иде
Сви у реду да их и кнез виђе;
Најпре иду млади Југовићи,
Девет браће и храбри племићи,
На њима су прекрасна ођела
Све кадифа и зелена свила;
На глави им свилени клобуци
И челенке од злата са влуци;
А за њима бани и сердари,
И остали сви други бољари,
С десног' крила дванаест војвода
Свак пред војском како треба влада;
С л'јевог крила толико их иду,
И пред војском да у боју буду,
На њима су зелене доламе,
И низ прси везене мараме,
На глави им скрлетни калпаци,
А низ плећа спуштени оклопци,
За калпаци сребрне челенке
И од злата ружице велике;
На свакоме све убојни штити
Око л'јеве руке обавити;

А на ср'једи славни кнез Лазаре,
С л'јеве стране старац Југ Богдане;
И за њима бани и барони,
И остали велможи придворни,
Око њега избраи војници,
Све хатлије добри коњаници,
А остају сва господа српска,
А за њима сва остала војска;
Али нема зета Обилића,
И невјерног Вука Бранковића;
Не Ивана, нити је Милана,
То је кнезу и свој војсци рана.
Пак кад војске на близу дођоше,
Једна с другом кад се састадоше,
Тад обичај војни учинише,
Шест јунака те се изабраше,
И по ср'једи на мегдан стадоше,
И први бој они започеше,
А по тому сва остала војска
Једна турска а друга христјанска,
А по тому јуриш учинише
И силно се тада ударише,
Тада заче мука превелика,
Лом оружја и звек велика,
Кад стадоше копља грокотати,
А огњени мачеви блистати,
Бритке сабље свуда сијевати
А бојна се копља преламати;
Коњи газе мртве и рањене
Да се не зна ко од кога гане.

Тад' се израв у жалост промјени,
Позориште страшно се учини,
Раздиру се дубраве зелене,
И по брду високе планине
Од јуначке вике и ћерања,
И од коњске вриске и трчања;
Потресе се поље и долине,
А диже се магла у висине
Од многога људског' насртања,
И од силног коњског топотања;
Од стрељања и боја многога,
И јуначког сјечења љутога;
Од прашине облак се навуче,
Сјајно сунце над њима помрче;
Звек оружја небеса пробија
И по небу облаке развија;
Као туча када с неба спада
Тадо мртви до мртвога пада;
По разбоју крв се проливаше
Као рјека по пољу течаше.
Једни мртви по крви пливаху
Други с коња стрмоглав падаху;
Многи дође под коњским ногама
Вичу: Дајте браћо! помоћ нама!
Какова се ту жалост чињаше
И страхота велика виђаше!
Вичу Србљи: „сложно браћо наша!
'Бе је сада српска храброст ваша?
Сви заједно слободни будимо,
И јуначки на Турке удримо,

Сложно браћо! За вјеру христјанску

И за нашу красну земљу српску
Отачаство наше да бранимо,

И крв нашу данас не штедимо.“

Пак на Турке страшно нападаху

На све стране страшно их губљаху,

Ђерају се с Турцим' по долина,

И по брди, поља и планина.

И тад Турци трпјет' не моглоше

Већ се они у бјег обратише,

Једни бјеже к граду Вучитрну,

Други с коњма на Ситницу грну,

Неки опет ка Звечану граду,

Други к Босни, а други к западу,

И у Голеш високој планини

А неки се бију у долини,

Неки бјеже по крај Качаника

Гдје је Шара висока планина.

Онда паше почеше викати

И сву турску војску слободити:

„Не бјежите Турци од каура!

Не подноси наша турска вјера:

Гдје је сада турска храброст ваша?

Гдје вавдашња сва побједа наша?

По Европе с којом смо добили,

И предјеле многе завладали;

Гдје је она помоћ мухамедска,

Гдје ли сила и сва храброст ваша,

Гдје ли наша слава и јунаштво,

Наше давно глашено мужаство?

Но сви ваша срца укрјешите
На каура сложено ударите.“
На р'јечи се Турци обратише
И у бој се опет повратише.
Страшно се ту обје војске бише,
Србљи опет Турке надвладаше
И тако су све напредовали
И у боју храбро се држали
Три пута су Турке разбијали,
И три пута натраг' су бјежали;
И могаху сву силу сломити,
И сву турску војску побједити
Да Бранковић с војском не издаде,
И да Милош међ' Турке не оде.
А кад већ полак дана прође
Онда умор на све Србе дође,
Од труда се врло уморили,
А бројем се много умалили;
А када Турци очима виђеше
Да већ Србљи са свим ослабише
Онда с' они сви ослободише,
И на Србље свуда нападоше,
И тада се Србљи умалише,
Поглавари многи изгинуше.
А кнез Лазар тада сам започе
И војинство укрепљиват' заче;
Свуда свога коња проиграва,
Своју војску мудро укрепљава.
Тад с' учини страшно сраженије
Кога никад таквог било није.

Жалосно је о том' споменути,
А камо ли очима видити!
Какова се онда крв пролила,
И жалосна погибао случила
Од толиких српских витезова,
И од српских славних соколова,
Који онда у бој погинуше
Какве не ће земља дати више.
Они храброст своју показаше,
И вјечити спомен оставише,
Од Липјане до града Звечана
Погибија ова нечувена
Највећа је и најжешћа била
Код Приштине, и крв се пролила,
И код свете цркве Грачанице
Око рјеке Лаба до Ситнице.
Тада Турци и кнеза Лазара
Ухватише с трин'ест поглавара
И свим живим' руке савезаше,
Па под шатор цару одведоше,
А цар Мурат јошт је теке мало
Живу душу у себе имао;
Онда пашо мало га длагоше
И весело овако рекоше:
„Ми смо царе! Србље побједили
На Косову, и мегдан добили
И жива смо кнеза ухватили
И везана к тебе га довезли,
Устан' мало те очима види
Пак што желиш то нам' заповједи“

И кажи нам шта ћемо чинити,
Како ћемо њих сад уморити?“
Онда царе мало се освјести
И пашама тако заповједи:
„Сву господу српску погубите,
И Милоша посл'је изведите,
Пак и њему главу одсјеците,
И у земљу њега сахраните;
А најпосле кнеза погубите,
И господски у гроб сахраните;
И узмите три бјела камена
Од мермера за ради спомена,
Три биљега од њих учините,
И на она мејста поставите,
Гдје су оне дв'је војводе пали,
Погинули, и ће су остали.
И Милоша ће сте ухватили
И ће сте га жива савезали,
Да се знаде и вјечно спомиње
За јунаштво, и њихово име. —
Па и мене после сахраните
И на гробу моме запишите:
Овђе Милош цар' Мурата уби,
Пак и он ту свој живот изгуби.“
И кад Мурат све тако нареди,
И везарим' својим' заповједи,
Полу мртав постељи се спусти,
Заже очи и душу испусти.
Тад кнез Лазар свој' очи обрати,
На Милоша, и поче плакати

Погледа га те му кроз плач рече:
„Ев' Милошу како нам се стече!
Што ти данас од мене учини,
Од све војске па и самог' себе?
Што учини тако чудно дјело,
Које досад' никад' није било?
Зашто без нас ти у Турке оде,
Самотрећи на Турке устаде,
И Мурата цара уби брже
Те сву турску силу на нас диже?
Зашто данас ти не даде мене
Прославити моје крсно име
И обичну славу учинити,
Сву господу моју угостити?
Но кроз тебе српско царство паде
На Косову, и слава пропаде!
Сву кривицу ти ову учини
Сврб и жалост велику причини.
Ја не плачем што ћу сад умрети,
Једном сам је знао дочекати;
Ко се рађа он је смрти дужан
Не зна кад ће, ал' јој је подложен,
Него ја све сада овђе плачем,
И од срца мојега уздишем
Јер ја данас сву славу изгубих
Српској земљи, и у црно завих;
Ја изгубих српске витезове:
Силне баче, војводе, кнезове
И толику сву господу српску,
И сву моју огњевиту војску,

Којим' данас пред мојим' очима

Учини се посљедња кончина

Те сви данас страшно изгинуше,

И на пољу косовском осташе

Које од сад' већ не ће родити

Српска земља, нити ће имати.^a

Тада Милош цару одговори:

„Тасте кнеже! сада ме не кори,

Није моја то сама кривица

Но смо у том' криви обојица;

Нвјесам ти ја ништа скривио

Него завјет мој сам испунио,

Када си ме невјером' назвао

За вечером у очи казао,

И кад си ме онде обличио

Ја сам дјелом то освједочио

Да невјеран не ћу тебе бити

Но за Христа моју крв пролити

А сам си ти на то ме нагнао,

Кад си Вуку лажи вјеровао,

Који ти је тајно приносио,

И неправо на ме говорио. —

Пак ће ти је сада, и како је?

Јел' његово ђело као моје?

Све што ти је за ме говорио

Оно ти је он сам учинио! —

Данас ти је царство изгубио,

И сву српску војску уморио;

Ја умирем, ал' је смрт поштена

Као јунак, а не као жена

А данаске да си овде био,
И да си нас очима гдио
Како смо ти ми невјерни били,
И невјеру какву учинили,
Што ће свјету за причу остати
И док рода буде спомињати.
А да ти је онако сва војска,
И остала сва господа српска
Као ми три у невјери били,
И невјеру ону учинили,
Не би данас ти тако плакао,
И менека свезано гледао;
Но ме прости прије смрти моје,
Дај последње благослове твоје!“

Кнез Лазар.

„Све би сине мож' бит' тако било
И зар би се тако догодило,
Али да си твој гњев утолио,
И да н'јеси тако поступио
Но да си се мало притрпио,
Пак на Турке с нама ударно.
Ал' ти сине прости сада мени
Јер нас конач ево чека смртни,
И ти данас прост да си од мене
Вјерна слуго! и љубазни сине!
И Бог свети да те благослови,
Грјешну твоју душу уповоји
Те небесну славу насљедила
И десница ти блажена била.“

Молитва.

По том кнеже на кољена паде,
И молитву ову к богу даде:
„О праведни и пресвети оче!
Боже вјечни и свих ствари творче;
Ми данаске нашу крв пролисмо,
И наш живот теби посветисмо,
За пресвето, и превеликоје
Божанствено славно име твоје,
И за свету вјеру христијанску,
Православну сву државу српску,
Ти услиши сад молитву моју,
И учини свету милост твоју,
Прими наше душе у првенства,
Удостоји вјечнога блаженства!

Амин.

Потом Турци све их изведоше
Од шатора, пак их посјекоше,
Пак Милоша најпре погубише,
И на страну њега изнесоше,
А по тому сву другу господу
Исјекоше везане по реду,
А најпослед и кнеза Лазара
Погубише као поглавара.
И тад' славни кнез Лазар доврши
Царски живот и конач саврши,
Пак и вјенац прими мученија
И посљедњу чашу спасенија.

ПЛАЧ СРБИЈЕ НА КОСОВО.

Ах престан' те невинне
Овол' мене птичице!
Ком' ви сада појете?
Е да ли се ругате

Мени?

Ја сам бједна Србија,
Која сам вам страдала;
Гди су моји синови?
Храбри они хероји

Пали?

Погледајте крваво
Поље оно Марсово;
Погледајте с Авале
Синов' мојих гробове

Свуда!

Сестра моја Венгрија
За ме заборавила;
Нит' велика Русија
Чује уздиханија

Моја. —

Мој' младенци невини
Витлејемским подобни!
Мач вас љути сад коси

ИЗ КЊИГА
ВОЈИСЛАВА М.
ЈОВАНОВИЋА

Мене бједну крв роси

Ваша.

Ах ја мати жалосна!
У тамни луг прибјегла,
Помоћи се лишава
Грозне сузе проливам
Овде!

СРПСКА ХИМНА.

1

Ја сам млада Српкиња
Милком ме зову;
Имам другу Српкињу
Анку кумову;
Имам драгог војина
Српског сина Србина
Д'јепог дичног Србина
Славног Србина!

Мати ми је Српкиња,
Српског оца уд,
Оца ми је дојила
Српске мајке груд.
Срб Србина родити,
Српским ма'јеком дојити
Мора новог Србина
Дичног Србина!

Ја ћу младом Србину
Српче родити,
Српским ћу га Српкиња
Мл'јеком дојити,
Нека и он Српству да
Опет новог Србина,
Л'јепог дачног Србина
Славног Србина!

Волим једног Србина
Но туђ цео свјет
Макар да га одјева
Свила и скрлет,
И кад будем умрети
Кћер ћу моју заклети
Нека љуби Србина
Дачног Србина!

2

Ја сам Србин српски син
Име м' Радивој,
Први ми је завјет тај
Српством падај стој;
И тог ћу се држати
Дог год будем дисати.
Вели српског оца син
Прави српски син!

Од оца ми остала
Л'јепа дара три:
Име Срба, мач и крв
Што м' у срцу ври,
Од матере свети дар
Српски језик и олтар
Има сваки српски син
Прави српски син!

Турчин има Цариград
Француз Париз свој,
Мени све је Србину
Име, језик мој;
Зато сваки нека мре
Ко ми име, језик тре,
Вели српског оца син
Прави српски син!

На част Њемцу Њемица
И њен плави влас,
А Инглезу Британка,
И њен горди стас;
Мени дајте Српкињу,
За њом живим, за њу мрем,
Вели српског оца син
Прави српски син!

ИЗ КЊИГА
ВОЈИСЛАВА М.
ЈОВАНОВИЋА

